

Asia: VN/20464/2021

Lausuntopyyntö hallituksen esitysluonnoksesta jätelain ja Harmaan talouden selvitysyksiköstä annetun lain 6 §:n muuttamiseksi

Lausunnonantajan lausunto

Jätehuoltorekisteriä koskevat muutokset (22 §, 94-99 §, 122 §)

Jätelain muutosehdotuksen 22 § ja 94 § määrätään valtion viranomaisista siten, että Kaakkois-Suomen ELY-keskus vastaa muualle kuin Suomeen sijoittuneiden jätteen kuljettajien ja välittäjien hyväksymisestä ja merkitsemisestä jätehuoltorekisteriin.

Ulkomaisia jätteenkuljettajia on nykyisellään kirjattu kotimaisten rekisteröityneiden yrityksiä alihankkijoiksi. Tätä ei voida pitää kestävässä menettelytapana, sillä alihankkijoiksi on ilmoitettu iso joukko yrityksiä, joiden ammattitaidon, kaluston ja luotettavuuden tarkastaminen on ollut olematonta. Usein alihankkijan pelkän yhteystiedon ja kansainvälisen liikenneluvan esittäminen on riittänyt. Näin ollen täsmällisempi yrityskohtainen rekisteröintikelpoisuuden arviointi on tarpeen. Muutosehdotus antaa tähän mahdollisuuden.

Ehdotuksen mukaan hakemus on tehtävä viranomaisen sähköisessä asiointipalvelussa. Tämä asiointitapa on mahdollista nykyäänkin, ja sen käyttö hakijoiden keskuudessa onkin lisääntynyt. Yrityksistä kuitenkin merkittävä osa toimittaa edelleen hakemuskäytön ELY-keskuksen käsiteltäväksi joko sähköpostitse tai paperisena. Kaakkois-Suomen ELY-keskus pitää hyvänä, että nämä asiointitavat säilyvät edelleen. Näin rekisteröintihalukkuutta ei haitata.

Jätehuoltorekisteriin hyväksymisen edellytykset esitetään jätelain 95 §:ssä. Voimassa olevaan lainkohtaan on tehty useita muutosehdotuksia.

Rekisteröinnin yhteydessä määritettävä vakuus toiminnalle poistuu. Vakuuden poistumista korvataan osittain selvittämällä muutoin toiminnanharjoittajan luotettavuutta, mm. tietopyynnöillä Verohallinnon Harmaan talouden selvitysyksikköön. On myös havaittu, että eri ELY-keskuksilla on

ollut vaihtelevat käytännöt vakuuden suuruuden määrittämisessä. Muutos tuo tasapuolisuutta eri puolilla maata toimiville yrityksille.

Ehdotuksen 95 §:ssä mainittu yhteisön liikenneluvan myöntämisen yhteydessä tarkastetaan samalla jätteen kuljettajien ammatin harjoittamisen edellytykset. Kuitenkaan kaikki jätteenkuljetus ei vaadi liikennelupaa. Näiden sekä ETA-alueen ulkopuolisten toiminnanharjoittajien luotettavuuden selvittäminen tapahtuisi hakijan sijoittautumismaan lainsäädännön mukaisella rekisteriotteella tai vastaavalla todistuksella tai muulla yleisesti hyväksytyllä tavalla. Tämä on vaativa tehtävä, joka vaatii lukuisia yhteydenottoja muiden maiden viranomaisiin esitettyjen asiakirjojen ja todistusten oikeellisuudesta.

ETA-alueella toimivien kuljetusyritysten rekisteröinnin vastavuoroinen tunnustaminen (95 a §, 96 §) korvaa rekisteröintiedellytysten arvioinnin Suomessa. Tätä menettelyä voidaan pitää sopivana. Kaakkois-Suomen ELY-keskus pitää tärkeänä, että valtioneuvoston asetuksessa annetaan tarkempia säännöksiä todistuksesta, sen sisällöstä ja tietojen esittämisen käytännöistä, kuten muoto- ja kielivaatimuksista.

Ehdotuksen kohdissa 96 § ja 99 § määrätään viranomaisen velvollisuudesta poistaa toiminnanharjoittajan tiedot jätehuoltorekisteristä toiminnan loppuessa tai rekisteriin hyväksymisen peruuttamisen ja raukeamisen vuoksi. Tämä on perusteltua. On syytä huomata, että toiminnanharjoittajan tietoja säilytetään tämänkin jälkeen USPA asianhallintajärjestelmässä.

Muutoin Kaakkois-Suomen ELY-keskuksella ei ole huomauttamista kohtiin 97, 98 ja 122 §.

Jätehuoltorekisteriä ja tuottajarekisteriä koskevat tietopalvelut (142 a ja 142 b §)

Kaakkois-Suomen ELY-keskuksessa on havaittu, että jätehuoltorekisterin tietopalvelulle on tarve. Kyselyjä rekisteröityneistä jätteen välittäjistä ja kuljettajista tehdään enenevässä määrin. Nykyisellään erityisesti yksilöidynnän tiedon hakeminen jätehuoltorekisteristä on työlästä.

Ehdotetussa jätelain 142 a § määrätään jätehuoltolakia koskevasta tietopalvelusta. Tietopalvelua ylläpitävä viranomainen on ehdotuksessa vielä nimeämättä. Tietopalvelun ylläpito on hyvin vaativa tehtävä, jossa ylläpitäjä vastaa tiedon avoimuuden ja tietosuojan ristipaineeseen. Lisäksi ylläpitäjällä on vastuu tiedon oikeellisuudesta ja ajantasaisuudesta. Tietoja palveluun saadaan eri ELY-keskusten rekisteröinneistä. Tämä tarkoittaa aiempaa tarkempaa yhtenäisten rekisteröintikäytäntöjen sopimista eri ELY-keskuksiin.

Kuten 95 a § koskevassa lausunnon kohdassa, niin tässäkin 142 a § tietopalveluun sisältyvässä 3. kohdassa mainitun toimialueen rajaamista Suomessa ulkomaisten jätteen kuljettajien ja välittäjien osalta kannattaa vielä pohtia. Kaakkois-Suomen ELY-keskus ehdottaa, että toimialueeksi hyväksyttäisiin aina koko Suomi eikä toimialuetta edes kysyttäisi hakemuksessa. Ulkomaalaisilla toimijoilla saattaa olla vaikeuksia hahmottaa eri ELY-keskusten alueita.

Siirtoasiakirjoja ja muita rekistereitä koskeva sääntely (121 b §, 142 §, 143 b §)

Ehdotuksen 142 § määrätään: 'Kaakkois-Suomen ELY-keskus hallinnoi jätehuoltorekisterin teknistä ylläpitoa sekä vastaa rekisterin sisällöllisestä ja toiminallisesta kehittämisestä. ...kehittämistä tehdään yhteistyössä ympäristöministeriön kanssa.' Kaakkois-Suomen ELY-keskus on valmistautunut jätehuoltorekisteriä koskevaan erikoistumistehtävään ympäristöministeriön ohjaus- ja kehittämishankkeen yhteydessä.

Muuta

Ehdotetut muutokset vaikuttavat olemassa oleviin sähköisiin asiointipalveluihin ja rekistereihin. Näihin tehtävät muutokset ja kokonaan uudet palvelut on testattava ja niiden on oltava toimintakunnossa ennen lain voimaantuloa, sillä esimerkiksi jätelain 96 § määrää ELY-keskuksen on ilman aiheutonta viivytystä tehtävä päätös jätehuoltorekisteriin hyväksymistä koskevasta hakemuksesta.

Gunnar Leena

Nevalainen Jukka
Kaakkois-Suomen ELY